

Nỗ lực thực hiện thắng lợi nhiệm vụ NSNN

Một trong những vấn đề làm "nóng" nghị trường Kỳ họp thứ 7 Quốc hội khóa XII và thu hút được sự quan tâm theo dõi của cử tri cả nước là đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ ngân sách nhà nước (NSNN) năm 2009 và triển khai dự toán NSNN năm 2010...

Ghi nhận nhiều nỗ lực...

Hầu hết các ý kiến phát biểu của các đại biểu Quốc hội đều nhất trí cao với Báo cáo của Chính phủ tại kỳ họp Quốc hội lần này, đồng thời cho rằng, năm 2009 và những tháng đầu năm 2010, cả nước tiếp tục nỗ lực phấn đấu vượt qua những khó khăn, thách thức; kinh tế tiếp tục tăng trưởng ở mức khá, an sinh xã hội được chăm lo, chính trị ổn định, trật tự xã hội được bảo đảm, quốc phòng, an ninh được giữ vững, vị thế của nước ta trên trường quốc tế tiếp tục được nâng cao... Để hoàn thành thắng lợi những nhiệm vụ đó thì vai trò của hoạt động cân đối, thu chi NSNN là hết sức quan trọng.

Ghi nhận những kết quả đạt được trong thực hiện NSNN, Ủy ban Tài chính - Ngân sách của Quốc hội cho rằng, năm 2009 nền kinh tế gặp nhiều khó khăn do tác động xấu từ cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu, phải triển khai nhiều biện pháp chống suy giảm kinh tế, song thu NSNN vẫn hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ. Thu NSNN năm 2009 vượt 13,4% (52.440 tỷ đồng) so với dự toán, tăng 51.690 tỷ đồng so với báo cáo trình Quốc hội tại kỳ họp thứ 6. Kết quả này thể hiện sự nỗ lực và cố gắng rất lớn của

các ngành, các cấp; đặc biệt là công tác chống thất thu ngân sách, chống nợ đọng thuế, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, kiểm toán thu NSNN của ngành Tài chính... Cụ thể, ngành Tài chính đã thực hiện miễn, giảm, giãn thời hạn nộp thuế thu nhập DN năm 2009 (ước khoảng 20.000 tỷ đồng); miễn thuế TNCN đối với tất cả các khoản thu nhập có nguồn gốc phát sinh thu nhập trong 6 tháng đầu năm 2009 và tiếp tục miễn thuế TNCN đối với các loại thu nhập từ đầu tư vốn, chuyển nhượng vốn, từ bản quyền, nhượng quyền thương mại đến 31/12/2009... Chi tiêu NSNN cũng có những điều chỉnh tổng thể, tăng mức bội chi NSNN để giữ tổng chi theo dự toán được duyệt, tăng phát hành vốn trái phiếu chính phủ (20.000 tỷ đồng), số ứng vốn tăng cao (37.200 tỷ đồng) nhằm tập trung đầu tư cho các dự án, công trình có hiệu quả, sớm hoàn thành đưa vào sử dụng; tăng chi cho các đối tượng thuộc chính sách xã hội.

Những nỗ lực trên đã góp phần quan trọng đưa GDP năm 2009 tăng 5,32%, cao hơn so với con số đã báo cáo Quốc hội (5,2%), tạo đà quan trọng cho năm 2010 tiếp tục gặt hái được nhiều thành công. Nền kinh tế tiếp tục đà phục hồi, tốc độ

tăng trưởng kinh tế đạt cao hơn so với quý I/2009 và của cả năm 2009 (tốc độ tăng GDP quý I/2010 là 5,83%; quý I/2009 là 3,14%; cả năm 2009 là 5,32%). Cụ thể, tổng thu NSNN đến ngày 15/4/2010 đạt 134.930 tỷ đồng, bằng 29,2% dự toán năm, tăng 12,8% so với cùng kỳ, trong đó, thu nội địa tăng 10%, thu từ dầu thô tăng 4,7%, nhất là thu cân đối từ lĩnh vực xuất nhập khẩu bằng 28,8% dự toán. Tổng chi NSNN đến ngày 15/4/2010 đạt 150.390 tỷ đồng, bằng 25,8% so với dự toán và tăng 16% so với cùng kỳ, trong đó, chi đầu tư phát triển tăng 27,3%, chi sự nghiệp kinh tế - xã hội, an ninh quốc phòng, quản lý nhà nước tăng 18,3%.... Bội chi NSNN ở mức 12.660 tỷ đồng, bằng 12,9% dự toán.

Thách thức đặt ra

Bên cạnh những kết quả trên, Quốc hội cũng chỉ ra một số tồn tại trong thực hiện nhiệm vụ NSNN năm 2009 như: Cơ cấu một số khoản thu chưa đồng đều, có khoản vượt dự toán lớn, có khoản thu chưa đạt dự toán; Chi NSNN vượt dự toán lớn, nhưng nhiều khoản chi vẫn không đạt kế hoạch; Số vốn ứng trước quá lớn, khả năng thu hồi vốn ứng trước hạn chế; chuyển nguồn sang năm

sau có xu hướng tăng cao. Cụ thể, tổng chi NSNN đạt 584.695 tỷ đồng, tăng 19% (93.395 tỷ đồng) so với dự toán, tăng 51.690 tỷ đồng so với số báo cáo Quốc hội; trong đó, chi đầu tư phát triển tăng 59,5%, chi thường xuyên tăng 4,7%. Các nhiệm vụ chi thường xuyên về cơ bản đã được đảm bảo theo dự toán, đúng định mức, tiêu chuẩn và chế độ chi tiêu NSNN. Tuy nhiên, tính đến hết năm ngân sách 2009, vẫn còn dư dự toán chi chưa sử dụng là 506 tỷ đồng thuộc các lĩnh vực: sự nghiệp giáo dục - đào tạo 52 tỷ đồng, đảm bảo xã hội 99,4 tỷ đồng, quản lý hành chính 314,5 tỷ đồng, chi trợ giá các mặt hàng chính sách 40 tỷ đồng... Bên cạnh đó, nhiều địa phương có kết quả chi vượt dự toán rất cao, phần ảnh vẫn còn những bất cập nhất định trong xây dựng dự toán, phân bổ dự toán và chấp hành dự toán chi NSNN. Nguyên nhân chính là do định mức chi chưa phù hợp, chưa lường hết các yêu cầu, nhiệm vụ chi trong dự toán; nhiều chính sách mới phát sinh trong năm nên phải bổ sung ngân sách và làm tăng nhiệm vụ chi của các địa phương, dẫn đến số thực hiện khác xa so với dự toán.

Những tháng đầu năm 2010, mặc dù đã đạt được nhiều kết quả tích cực nhưng nhiệm vụ thu, chi ngân sách vẫn đứng trước những khó khăn là: Tốc độ tăng GDP quý I/2010 tuy tăng cao so với cùng kỳ năm trước nhưng vẫn là thấp so với mức tăng trưởng mà Quốc hội đề ra (6,5%). Đặc biệt, chỉ số giá tiêu dùng (CPI) 4 tháng đầu năm đã tăng 4,27%, như vậy năm 2010 cần phải có những biện pháp hữu hiệu, đồng bộ về chính sách tài khóa và tiền tệ mới có thể duy trì được mức lạm phát cả năm dưới 7% như Nghị quyết của Quốc hội.

Những vấn đề "hậu khủng hoảng" như bảo hộ mậu dịch, khan hiếm nguyên vật liệu, năng lượng có thể sẽ xảy ra và tác động tiêu cực đến nền kinh tế nước ta. Cùng với đó là tình trạng xuất khẩu giảm sút, trong khi nhập khẩu tăng cao, làm

cho nhập siêu tiếp tục tăng, ảnh hưởng xấu đến cán cân thanh toán quốc tế và dự trữ ngoại hối; Điều hành ngân sách và đảm bảo an ninh tài chính trong năm 2010 sẽ gặp nhiều khó khăn hơn năm 2009, do thông qua điều chỉnh tăng bội chi ngân sách lên trên 5% GDP (năm 2009 là 6,9% GDP và năm 2010 là 6,2% GDP), cùng với việc tăng phát hành trái phiếu chính phủ (trong 2 năm 2009 và 2010 là 120.000 tỷ đồng) đã đẩy dư nợ Chính phủ tăng cao. Ngoài ra, để đảm bảo tốc độ tăng trưởng kinh tế thì tốc độ tăng trưởng tín dụng năm 2010 dự kiến ở mức 25%, gấp trên 5 lần tốc độ tăng trưởng GDP; hệ số ICOR tiếp tục tăng cao so với năm 2009. Đây là những thách thức lớn đang đặt ra cho Chính phủ nói chung và ngành Tài chính nói riêng cần phải vượt qua trong việc thực hiện nhiệm vụ thu, chi NSNN và giữ vững an ninh tài chính năm 2010.

Giải pháp vượt khó

Để ngăn ngừa nguy cơ lạm phát tăng cao trở lại, ngoài các giải pháp về chính sách tiền tệ, Quốc hội đề nghị Chính phủ, ngành Tài chính khai thác tốt các nguồn thu từ thuế, phí, chống thất thu và gian lận thương mại, kiểm soát giá cả và cương quyết điều tiết các khoản chênh lệch do tăng giá bất hợp lý. Rà soát lại chi tiêu tài chính công, cơ cấu lại chi ngân sách, nhất là chi đầu tư XDCCB, thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, nâng cao hiệu quả chi ngân sách. Đây là biện pháp hữu hiệu, mang tính dài hạn trong việc kiềm chế lạm phát cũng như nâng cao hiệu quả sử dụng vốn NSNN.

Cần đặt mục tiêu giảm bội chi NSNN trong những năm tới làm mục tiêu ưu tiên hàng đầu để đảm bảo tình hình tài chính quốc gia vững mạnh trong trung và dài hạn, góp phần kiểm soát lạm phát và đảm bảo ổn định vĩ mô. Vì vậy, cần tích cực rà soát lại các chính sách để đảm bảo thứ tự ưu tiên và giảm bội chi ngân sách một cách hợp lý. Trong những

năm tới cần thực hiện bội chi NSNN trong giới hạn 5% GDP đã được Quốc hội quyết định, lấy vấn đề hiệu quả sử dụng vốn vay làm mục tiêu quan trọng hàng đầu trong việc quản lý, điều hành chi ngân sách.

Cần xây dựng chiến lược quốc gia về chính sách tiền tệ, lấy ổn định giá cả, kiềm chế lạm phát làm mục tiêu dài hạn của chính sách tiền tệ. Đồng thời, tiếp tục hoàn thiện thể chế tài chính đặc biệt là hoàn thiện một số chính sách thuế hướng mạnh vào các mục tiêu phát triển dài hạn, nuôi dưỡng nguồn thu; đảm bảo các khoản thu NSNN có cơ sở ổn định, bền vững, cần chú trọng phát triển và khai thác các nguồn thu, đặc biệt trong khu vực kinh tế dân doanh, các doanh nghiệp đầu tư nước ngoài; xác định các mức thuế suất hợp lý, nâng tỷ trọng thuế trực thu trong tổng thu NSNN; đẩy mạnh thực hiện Luật Quản lý thuế, tăng cường công tác thanh tra thuế; tiếp tục nghiên cứu sửa đổi hoàn thiện Luật NSNN để phù hợp với thực tế và yêu cầu quản lý. Bên cạnh việc cần đẩy nhanh tiến độ của những dự án đầu tư lớn đang được triển khai, cần hạn chế việc khởi công những dự án mới nhằm tránh những rủi ro của việc không bố trí được nguồn vốn, nhất là trong điều kiện huy động vốn trên các thị trường tài chính trong nước và quốc tế chi phí rất cao và tiềm ẩn nhiều rủi ro, cũng như tác động trái chiều đến nền kinh tế.

Đổi mới chính sách thu, chi NSNN theo hướng minh bạch, công khai, giảm thiểu các yếu tố "xin - cho", đảm bảo công bằng trong phân bổ ngân sách. Tiếp tục cơ cấu lại chi NSNN theo hướng tăng đầu tư phát triển nguồn nhân lực, đầu tư kết cấu hạ tầng; phân định rõ nội dung và phạm vi chi NSNN; gắn cơ cấu lại chi NSNN với cải cách hành chính cho phù hợp với chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước và đẩy mạnh xã hội hóa để huy động nguồn lực cho phát triển kinh tế xã hội.

QUỲNH SON